

Αρείου Πάγου: 1152/1994, Τμήμα Β'
Πηγή: ΕΕΑ 55/96 σελ. 133, ΔΕΕ 1/95 σελ. 102,

Εργατικό ατύχημα – Χρηματική ικανοποίηση.

Σε περίπτωση εργατικού ατυχήματος το οποίο οφείλεται σε υπαιτιότητα του εργοδότη, ο παθών, ανεξαρτήτως των αξιώσεων που έχει για τις ζημιές του βάσει των ειδικών νόμων περί εργατικών ατυχημάτων ή κατά το κοινό δίκαιο, κατ' επιλογή του, έχει και απαίτηση για εύλογη χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης. – Το ποσό αυτής προσδιορίζεται από το δικαστήριο κατά την ελεύθερη αυτού εκτίμηση, η οποία δεν υπόκειται σε αναιρετικό έλεγχο. – Επειδή όμως για τον προσδιορισμό του ποσού αυτής λαμβάνονται υπ' όψη, εκτός των άλλων και περιστατικά που συγκροτούν την υπαιτιότητα του υποχρέου και την τυχόν συνυπαιτιότητα του παθόντος, η κρίση του δικαστηρίου για την συνδρομή των νομίμων όρων και προϋποθέσεων περί υπαιτιότητας και συνυπαιτιότητας, ελέγχεται αναιρετικώς.

Πρόεδρος: Ν. Καβαλλιέρος

Εισηγητές: Π. Μαντζιάρας

Δικηγόροι: οι κ.κ. Ι. Δημητρακόπουλος, Αθ. Νιάνιος

Σε περίπτωση εργατικού ατυχήματος το οποίο οφείλεται σε υπαιτιότητα του εργοδότη, ο παθών, ανεξαρτήτως των αξιώσεων που έχει για τη ζημίες με βάση τους ειδικούς νόμους (Β.Δ. της 24.7.1920 «περί κωδικοποίησης των νόμων περί ευθύνης προς αποζημίωση των εξ ατυχημάτων εν τη εργασία παθόντων εργατών ή υπαλλήλων», ν.1846/1951) ή κατά το κοινό δίκαιο, κατ' επιλογή του, έχει και απαίτηση για εύλογη χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης, κατά τις διατάξεις των άρθρων 914 και 932 ΑΚ. Το ποσόν αυτής προσδιορίζεται από το δικαστήριο κατά την ελεύθερη αυτού εκτίμηση που δεν υπόκειται σε αναιρετικό έλεγχο, αφού η κρίση του σχηματίζεται από την εκτίμηση πραγματικών γεγονότων, χωρίς την υπαγωγή του πορίσματος σε νομική έννοια ώστε να μπορεί να βοηθεί εσφαλμένη εφαρμογή του νόμου, είτε ευθέως, είτε εκ πλαγίου. Δεδομένου όμως ότι για τον προσδιορισμό του ποσού λαμβάνονται υπόψη, εκτός των άλλων (όπως η βαρύτητα του ατυχήματος, η οικονομική κατάσταση των μερών κ.ά.) και περιστατικά που συγκροτούν την υπαιτιότητα του υποχρέου και την τυχόν συνυπαιτιότητα του παθόντος, έπεται ότι η κρίση του δικαστηρίου για τη συνδρομή των νομίμων όρων και προϋποθέσεων των περί υπαιτιότητας ή συνυπαιτιότητας διατάξεων των άρθρων 300, 330 και 914 Α.Κ., ελέγχεται αναιρετικώς, αν η απόφασή του παραβίασε τις διατάξεις αυτές ή στερείται νόμιμης βάσης, κατά το άρθρο 559 αριθ. 1 και 19 ΚΠολΔ. Στην ένδικη περίπτωση, ο αναιρεσίβλητος, με την από 11.2.1991 αγωγή του προς το Μονομελές Πρωτοδικείο Καβάλας, ζήτησε, εκτός άλλων, ποσό δραχμών 20.000.000, για χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης που υπέστη από το αναφερόμενο ατύχημα, κατά το οποίο, οδηγώντας το φορτηγό αυτοκίνητο της εργοδοτιδίας του πρώτης αναιρεσειούσας - εναγομένης Ο.Ε., τραυματίστηκε βαριά (ακροτηριάστηκαν και τα δύο του πόδια) από υπαιτιότητα (αμέλεια) των δύο άλλων αναιρεσειόντων, ομόρρυθμων μελών αυτής. Το πρωτοβάθμιο δικαστήριο με την απόφασή του δέχτηκε μερικώς την αγωγή κατά το κεφάλαιο αυτό και επιδίκασε ποσόν 18.000.000 δραχμών. Το Εφετείο Θράκης, δικάζοντας αντίθετες εφέσεις των διαδίκων κατά της πρωτόδικης απόφασης, δέχτηκε με την προσβαλλόμενη απόφασή του, εκτιμώντας τις αποδείξεις, τα εξής: Ο ενάγων προσελήφθη ως οδηγός φορτηγού αυτοκινήτου με σύμβαση εξαρτημένης εργασίας αορίστου χρόνου, στις 17.4.1989, για να εργασθεί στην πρώτη εναγομένη, η οποία εκμεταλλεύεται λατομείο μαρμάρων στην περιοχή «Σκοπός» Νέστου-Καβάλας. Δύο ημέρες μετά την πρόσληψή του, ήτοι στις 19.4.1989, οι δεύτερος και τρίτος εναγομένοι, ομόρρυθμα μέλη της πρώτης και νόμιμοι εκπρόσωποί της, του έδωσαν εντολή να μεταφέρει με το ***ΙΧΦ αυτοκίνητο όγκους μαρμάρων από το λατομείο στο εργοστάσιο της εταιρίας με την επωνυμία «Μ.Λ.» που βρίσκεται στη Δράμα. Από αμελή όμως συμπεριφορά των δύο τελευταίων εναγομένων το αυτοκίνητο είχε συντηρηθεί πλημμελώς, με αποτέλεσμα να μη λειτουργεί καλώς το σύστημα πέδησης, ως επίσης και τοιούτο ήταν ωφελίμου φορτίου 15 τόνων, φορτώθηκαν σε αυτό, κατ' εντολή τους και με την επίβλεψή τους, όγκοι μαρμάρων διπλάσιου περίπου βάρους. Συνέπεια τούτων ήταν ότι ενώ ο ενάγων εκτελούσε τη μεταφορά και εκινείτο με ελάχιστη ταχύτητα στην επαρχιακή οδό Σταυρούπολη-Χρυσούπολης και σε σημείο όπου ο δρόμος ήταν κατηφορικός, αφού είχε διανύσει απόσταση 10 χιλιομέτρων περίπου, το σύστημα πέδησης του αυτοκινήτου να μη λειτουργεί, με αποτέλεσμα, όταν θέλησε να το χρησιμοποιήσει για να μειώσει στο ελάχιστο την ταχύτητα, να εκτραπεί το αυτοκίνητο από την κανονική του πορεία, συντελούντος και του υπερβολικού βάρους του φορτίου, να μετατοπισθούν οι όγκοι των μαρμάρων, οι οποίοι συνέθλιψαν την «καμπίνα» του οδηγού, με περαιτέρω

αποτέλεσμα να τραυματισθεί σοβαρώς ο ενάγων, ο οποίος υπέστη ακροτηριασμό των δύο ποδιών του, του μεν ενός στο ύψος του γόνατος του δε άλλου στο ύψος του μηρού. Οι σωματικές αυτές βλάβες που υπέστη ο ενάγων και η συνακόλουθη ανικανότητά του προς εργασία οφείλεται σε εργατικό ατύχημα. Επιβεβαιώνεται δε το γεγονός της πλημμελούς αυτής συντήρησης του αυτοκινήτου (συνεχίζει το Εφετείο), τόσο από την από 24.4.1989 έκθεση πραγματογνωμοσύνης των πραγματογνωμόνων που αναφέρονται, οι οποίοι διορίστηκαν από το Α.Τ. Χρυσούπολης και διαπίστωσαν: «1).φθορά που έφθανε σε σημείο να είναι υπερβολική στα ταμπούρα και στις σταγόνες των πίσω τροχών και 2) ο κεντρικός άξονας μετάδοσης της κίνησης μεταξύ του πρώτου οπίσθιου και του δεύτερου οπίσθιου άξονα τροχών εφάπτονταν του διχάλου των φρένων με αποτέλεσμα την υπερβολική φθορά αυτού του διχάλου, το οποίο ενδέχεται να μείωσε την αποτελεσματικότητα των φρένων, σε συνδυασμό και με την (1) παραπάνω περίπτωση, σε κάποια συγκεκριμένη χρήση αυτών που ενδεχομένως έγινε ακριβώς πριν από το ατύχημα» και ότι τα ανωτέρω (1) και (2) οφείλονται στην κακή συντήρηση και τη χρόνια φθορά, «όσο και από το από 25.2.1989 σημείωμα του Κλεάνθη Τσαούση, προηγούμενου οδηγού του ζημιογόνου αυτοκινήτου, ο οποίος το παρέδωσε στον ενάγοντα και στο οποίο μεταξύ των άλλων ανέφερε... 3).δεν πιάνει το χειρόφρενο και συνιστούσε την επισκευή του». Με τα περιστατικά αυτά το δικαστήριο της ουσίας έκρινε ότι αποκλειστικώς υπαίτιοι του τραυματισμού του ενάγοντος-αναιρεσιβλήτου είναι οι πιο πάνω δύο συναναγόμενοι- αναιρεσεύοντες ομόρρυθμοι εταίροι της πρώτης αναιρεσειούσας Ο.Ε. και ότι δεν προκύπτει καμιά ευθύνη (συνυπαιτιότητα) του ενάγοντος για τη συντήρηση του αυτοκινήτου, ως οδηγού αυτού και συγκεκριμένα γιατί δεν φρόντισε να ελέγξει το αυτοκίνητο πριν από τη χρησιμοποίησή του και απέρριψε το σχετικό ισχυρισμό (ένσταση) συνυπαιτιότητας, που είχαν προβάλει οι αναιρεσεύοντες, ως εναγόμενοι και εκκαλούντες, από τον πρώτο βαθμό, ακολούθως δε καθόρισε το ποσόν της οφειλόμενης στον αναιρεσιβλήτο-παθόντα χρηματικής ικανοποίησης, σε δραχμές 12.000.000. Έτσι που έκρινε το Εφετείο, ορθώς μεν τις διατάξεις των άρθρων 330 και 914 ΑΚ ερμήνευσε και εφάρμοσε, ενώ διέλαβε πλήρη και σαφή αιτιολογία, όσον αφορά την υπαιτιότητα των πιο πάνω δύο εναγομένων ομόρρυθμων εταίρων, αφού τα περιστατικά που δέχτηκε συγκροτούν την έννοια της αμέλειας αυτών και της αιτιώδους συνάφειας μεταξύ των αναφερόμενων παραλείψεών τους και του ζημιογόνου αποτελέσματος, καθιστούν δε εφικτό τον αναιρετικό έλεγχο στο ουσιώδες αυτό ζήτημα, της ευθύνης αυτών από την αμέλειά τους. Η αιτιολογία όμως της απόφασης, όσον αφορά τον ισχυρισμό των αναιρεσειόντων περί συνυπαιτιότητας του αναιρεσιβλήτου-ενάγοντος, οδηγού του αυτοκινήτου, είναι ανεπαρκής και αντιφατική. Και τούτο γιατί το Εφετείο ενώ δέχεται το περιστατικό ότι ο προηγούμενος οδηγός του φορτηγού αυτοκινήτου σε σημείωμα που παρέδωσε στον αναιρεσιβλήτο, μαζί με το αυτοκίνητο, ανέφερε ότι «δεν πιάνει το χειρόφρενο» και «συνιστούσε την επισκευή του», περιστατικό το οποίο, εκτός και από άλλα, θεωρεί το Εφετείο ότι επιβεβαιώνει το γεγονός της πλημμελούς συντήρησης του συστήματος πέδησης του οχήματος, εντούτοις αντιπαρέρχεται το στοιχείο αυτό στο τελικό του πόρισμα, αν δηλαδή μπορεί να στοιχειοθετήσει την έννοια της, συνυπαιτιότητας μαζί με τα περιστατικά ότι ο ενάγων ήταν επαγγελματίας οδηγός φορτηγού αυτοκινήτου, με δυνατότητα, αλλά και υποχρέωση στοιχειώδους ελέγχου του συστήματος πέδησης, στο σύνολο του οποίου κατά τα διδάγματα της κοινής πείρας, υπάγεται και το χειρόφρενο, για το οποίο είχε γραπτή ένδειξη από τον προηγούμενο οδηγό, ότι «δεν έπιανε» και σύσταση για επισκευή του και ως εκ τούτου όφειλε καλοπίστως να υποδείξει στον εργοδότη του την ανάγκη ελέγχου, επισκευής και συντήρησης του όλου συστήματος πέδησης και να αρνηθεί άλλως την οδήγηση του αυτοκινήτου. Επομένως η απόφαση στερείται νόμιμης βάσης στο παραπάνω ζήτημα της συνυπαιτιότητας του ενάγοντος, που ασκεί ουσιώδη επίδραση στην έκβαση της δίκης κατ' άρθρο 300 Α.Κ. Πρέπει συνεπώς να αναιρεθεί κατά παραδοχή του μοναδικού, κατά το ένα μέρος του, λόγου της ανίαισης, από το άρθρο 559 αριθ. 19 ΚΠολΔ και να παραπεμφθεί η υπόθεση για περαιτέρω εκδίκαση στο ίδιο Εφετείο (Θράκης) με σύνθεση από άλλους δικαστές, εκτός από εκείνους που εξέδωσαν την απόφαση, σύμφωνα με τα άρθρα 579 παρ. 1 και 580 παρ. 3 ΚΠολΔ, όπως ισχύει μετά το ν. 2172/1993 (άρθρα 31 παρ. 3 και 32 παρ. 6 αυτού). Η δικαστική δαπάνη πρέπει να συμψηφιστεί εν μέρει λόγω μερικής νίκης και ήττας των διαδίκων (άρθρα 178 παρ. 1 και 183 ΚΠολΔ), όπως ορίζεται στο διατακτικό. (Αναιρεί την απόφαση 14/1993 του Εφετείου Θράκης).